

Országos Kórházi Főigazgatóság

Gyermek és ifjúságpszichiátriai, addiktológiai és mentálhigiénés ellátórendszer infrastrukturális feltételeinek fejlesztése

EFOP-2.2.0-16-2016-00002

Eredménykommunikációs kiadvány

Az Országos Kórházi Főigazgatóság (OKFŐ) közreműködésével az egészségügyi rendszer egész területére kiterjedő, átfogó fejlesztési programok valósultak meg európai uniós támogatással.

Az OKFŐ valóra váltott projektek eredményeinek pozitív hatásai mind a teljes lakosság körében, mind az egészségügyi dolgozók életében jelentős változásokat hoztak.

A kiadvány a programok közül a „Gyermekek és ifjúságpszichiátriai, addiktológiai és mentálhigiénés ellátórendszer infrastrukturális feltételeinek fejlesztése” elnevezésű projekt eredményeit mutatja be.

Jenei Zoltán

országos kórház-főigazgató
Országos Kórházi Főigazgatóság

Srágli Attila

pályázati és projektkoordinációs igazgató
Országos Kórházi Főigazgatóság

A projekt alapadatai

A PROJEKT CÍME: Gyermek és ifjúságpszichiátriai, addiktológiai és mentálhigiénés ellátórendszer infrastrukturális feltételeinek fejlesztése

A PROJEKT AZONOSÍTÓSZÁMA: EFOP-2.2.0-16-2016-00002

EGYETEMI KONZORCIUMI PARTNEREK: Debreceni Egyetem
Pécsi Tudományegyetem
Szegedi Tudományegyetem

A PROJEKTTÁMOGATÁS ÖSSZEGE: 8 649 389 907 Ft

A PROJEKT ÖSSZKÖLTSÉGE: 8 734 896 777 Ft

A TÁMOGATÁS MÉRTÉKE: 100%

A PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSI IDŐSZAKA: 2017.02.01 – 2023.11.30.

Az egyetemi konzorciumi partnerekkel együttműködésben megvalósult **8 735 milliárd forint** összköltségű fejlesztés lényegi és központi eleme a gyermekpszichiátriai ellátórendszer területi hozzáféréseinek javítása az ország minden régiójában. Alapvető stratégiai cél a 18 év alatti lakosság lelki egészségi állapotának javítása, az érintett populáció ellátáshoz való jutásában meglévő egyenlőtlenségek csökkentése, az ellátórendszer rugalmasságának és alkalmazkodóképességének javítása az egészségügyi ellátórendszer korszerű és költséghatékony működtetésével.

A kiemelt projekt **13 intézményi helyszínen**, országosan fejleszti a szakterület egészségügyi infrastruktúráját, valamint további **14 intézmény** számára eszközöket szerez be. Szakemberek továbbképzésével biztosítja a minőségi ellátást, továbbá az alapellátás, családsegítők, gyermekvédelmi szolgálatok és egyéb, civil/közösségi szolgáltatók összekapcsolásával, helyi szakmai teamek megerősítésével, szakmai módszerek és eszköztár kialakításával támogatja a mentális problémával érintett gyermekek és fiatalok korai kezelésbe vételét.

Fejlesztési helyszínek

A projekt keretében aktív gyermekpszichiátriai fekvőbeteg osztályokat vagy gyermekpszichiátriai részlegeket alakítanak ki **Győrben, Miskolcon, Nyíregyházán, Szolnokon**.

Pécsett és Szegeden a meglévő fekvőbeteg-ellátás korszerűsítése és kapacitásbővítése történik meg, amellyel országosan megújul a gyermek- és ifjúságpszichiátriai, addiktológiai és mentálhigiénés ellátások rendszere.

A sajátos ellátási igényű, zavart, esetleg drogfogyasztás miatt vagy más okból agresszív fiatalkorú páciensek ellátására úgynevezett emelt biztonságú gyermekpszichiátriai ágyakkal bővülnek a **győri, miskolci, nyíregyházi, debreceni, szolnoki, szegedi és pécsi** intézmények.

A járóbeteg-ellátási és gondozási munka fejlesztése érdekében komplex járóbeteg-ellátó egységek bővítése vagy létrehozása valósul meg **Zalaegerszegen, Veszprémben, Székesfehérváron, Nyíregyházán, Fehérgyarmaton, Debrecenben, Szolnokon, Kecskeméten, Szegeden és két pécsi helyszínen**.

A projekt indokoltága

A nemzetközi tanulmányok adatai szerint az **öngyilkosság világszerte a vezető halálokok közé tartozik a 15-24 évesek** korcsoportjában. A **mentális betegségek pedig 10 éves kor felett a leggyakoribb gyermekkori betegségek** közé tartoznak. Azoknál a serdülőknél, akik droghasználók, alkoholizálnak, dohányoznak, sokkal könnyebben alakul ki mentális betegség, gyengébb a fizikai állapotuk, és rosszabb az életminőségük. A gyerekkorban elhanyagolt, nem felismert, nem kezelt vagy félrekezelt betegségek az egyén egész életét meghatározhatják, továbbá szűkebb és tágabb környezetére is kihathatnak.

A WHO Atlas projektje szerint a gyermek és serdülő mentálhigiénés ellátás egyik nagy akadály, hogy az elsődleges, másodlagos és harmadlagos prevenció szinterei egymástól izoláltan működnek, nincs közöttük kommunikáció. Így egyik rendszerből a másikba csak nehezen kerülnek át a kliensek. Nemzetközi tanulmányok alapján a mentális betegségek 10-30 éves kor között kiemelkednek gyakoriságukkal a szomatikus betegségek közül. 10 éves kor felett gyakoribbak már, mint az összes többi gyermekgyógyászati betegség együttvéve. Az egészségügyi ellátórendszer infrastrukturális feltételei elégtelenek a gyorsan változó mentálhigiénés kockázati tényezőkre adandó válaszokhoz viszonyítva. Különösen igaz ez az ország egyes térségeiben, elsősorban a hátrányos helyzetű megyékben, járásokban. További problémát jelent a gyermekpszichiátria, gyermek- és ifjúsági addiktológia területén megjelenő szakemberhiány, beleértve ebbe a szakorvosok, egészségügyi szakdolgozók hiányát. Az egészségügyi ellátórendszer, ezen belül elsősorban a járóbeteg-szakellátás közösségi hálózata és beágyazottsága fejletlen a páciensek azonosítása és kezelésbe vonása tekintetében.

A magyarországi gyermek- és ifjúságpszichiátria, addiktológia és mentálhigiénés ellátórendszer számos problémával küzd, ami hátrányosan befolyásolja a gyermekek, fiatalkorúak lelki egészségét. A legtöbb mentális problémával küzdő, leg súlyosabban érintett csoportok nehezen jutnak kezeléshez. Kevés az ellátásban dolgozó szakember. Az **ellátórendszer területi hozzáférhetősége elégtelen, régiók vannak fekvőbeteg-szakellátás nélkül, számos megyében nem elegendő a járóbeteg-szakellátó kapacitás, emiatt rendkívül nehezített a kezelt betegek gondozása, továbbá nem megfelelő a helyi, a lelki egészség megőrzésében és fejlesztésében dolgozó szakemberek együttműködése sem, valamint hiányoznak egyes alapvető szakmai szabályozó dokumentumok.** A fenti állapot egyidejű, összehangolt, komplex beavatkozásokat igényel.

Célok

A projekt alapvető stratégiai célja a 18 év alatti lakosság lelki egészségi állapotának javítása, az érintett populáció ellátáshoz való jutásában meglévő egyenlőségek csökkentése, az ellátórendszer rugalmasságának és alkalmazkodóképességének javítása az egészségügyi ellátórendszer korszerű és költséghatékony működtetésével.

Részcélok

- ▶ Az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése, korszerű tér biztosítása a megújuló és bővíthető kapacitások számára.
- ▶ A mentálhigiénés ellátórendszerek közötti hálózatépítés elősegítése és a team-szerű működés előmozdítása a rendelkezésre álló eszközökkel.
- ▶ Az értékelési és finanszírozási rendszer fejlesztése; új működési modellek kialakítása a szükségletfelmérés és helyi válaszok kialakítása területén.
- ▶ A geográfiai hozzáférés biztosítása olyan területeken, ahol eddig nem volt ellátás.
- ▶ Új ellátási modalitások tárgyi és szakmai feltételeinek megteremtése.
- ▶ Az ellátórendszer rugalmasságának és alkalmazkodóképességének javítása az egészségügyi ellátórendszer korszerű és költséghatékony működtetésével.

EREDMÉNYEK

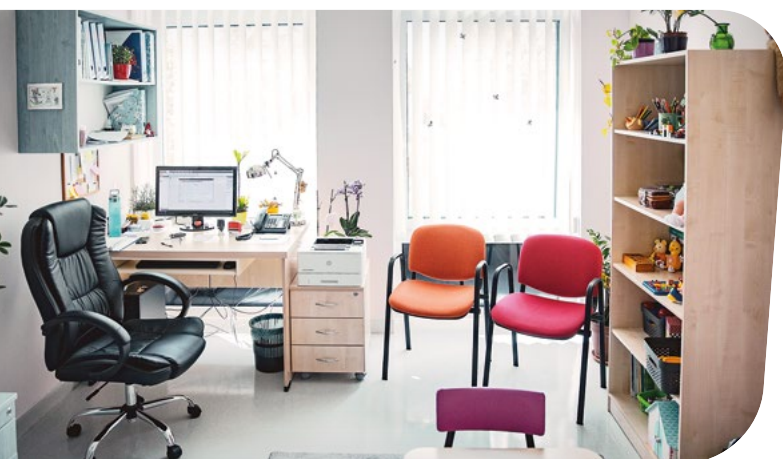
EGÉSZSÉGÜGYI INFRASTRUKTÚRA- FEJLESZTÉS A GYERMEKPSZICHIÁTRIA ÉS GYERMEK ADDIKTOLÓGIA TERÜLETÉN

Országosan 13 intézményi helyszínen történt meg az egészségügyi infrastruktúra fejlesztése, amelynek keretében aktív fekvőbeteg osztályok jöttek létre, illetve már meglévő szakellátások korszerűsítése és kapacitás-bővítése történt meg.

Új épületszárnnyal bővült a miskolci, pécsi és szegedi helyszín, Kecskeméten és Pécsen az INDIT Közalapítványnál új, különálló épület jött létre.

Nyolc helyszínen – Nyíregyháza, Fehérgyarmat, Debrecen, Szolnok, Székesfehérvár, Veszprém, Győr, Zalaegerszeg – meglévő kórházi épületekben belső átalakítási, felújítási, korszerűsítési munkák keretében valósult meg kapacitásbővítés.

Az infrastruktúra-fejlesztés keretében országosan aktív fekvőbeteg osztályok kerültek kialakításra Győrben, Miskolcon, Nyíregyházán, Szolnokon, illetve már meglévő fekvőbeteg-ellátás korszerűsítése és kapacitás-bővítése valósult meg Pécsen és Szegeden.

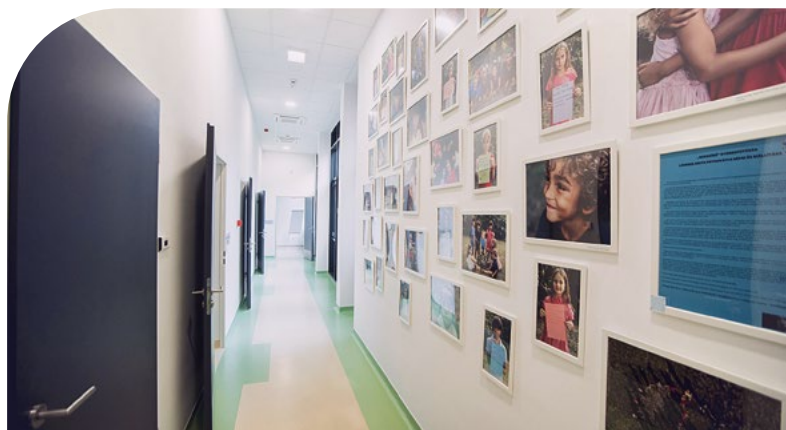
A járóbeteg-szakellátási és gondozási munka fejlesztése érdekében komplex járóbeteg-szakellátó egységek bővültek vagy jöttek létre Zalaegerszegen, Veszprém-ben, Székesfehérváron, Nyíregyházán, Fehérgyarmaton, Debrecenben, Szolnokon, Kecskeméten, Szegeden és két helyszínen Pécsen.

A sajátos ellátási igényű, zavart, esetleg drogfogyasztás miatt vagy más okból agresszív fiatalok páciensek ellátása érdekében ún. emelt biztonságú gyermekpszichiátriai ágyakat alakítottunk ki Győrben, Miskolcon, Nyíregyházán, Debrecenben, Szolnokon, Szegeden és Pécsen.

Az infrastrukturális fejlesztési helyszínek a kezelési-gondozási munka során azonnal felhasználható ún. fejlesztő, pszichodiagnosztikai és IT eszközöket kaptak, továbbá az aktív és járóbeteg szakellátás működéséhez szükséges bútorokkal és orvosi eszközökkel szereltük fel az intézményeket.

A projekt eredményeképpen további 14 helyszínen pszichodiagnosztikai és fejlesztő eszközökkel támogatjuk a gyermek- és ifjúságpszichiátriai ellátást.

A megvalósult infrastruktúra- és eszközfejlesztésekkel a beruházás orvosolja a mentálhigiénés szolgáltatások területén észlelt korábbi ellátási hiányosságokat, a gyermekpszichiátria, gyermek- és ifjúsági addiktológia területén meglévő infrastruktúra-hiányt.

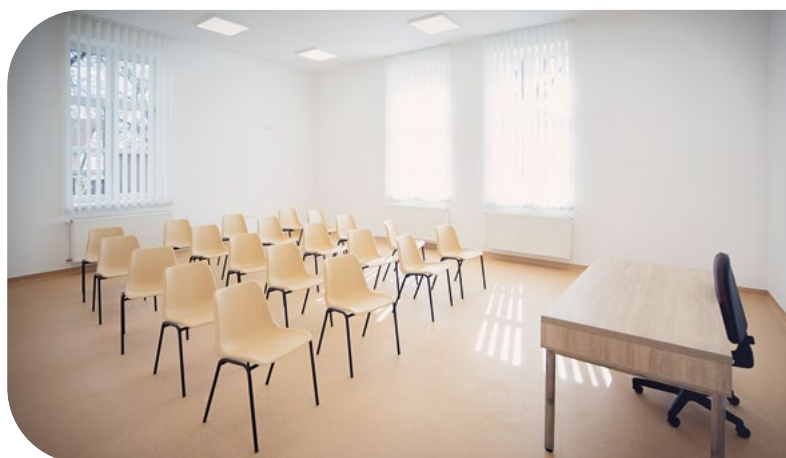
SZAKMAI TOVÁBBKÉPZÉSEK ÉS A MENTÁLHIGIÉNÉS TEAM-MUNKA SEGÍTÉSE

Szakmai és lakossági rendezvények

A mentálhigiénés problémával érintett gyermekek és fiatalok korai kezelésbe vételének elősegítése érdekében a fejlesztéssel érintett 10 megyében összesen 213 db, a helyi mentálhigiénés teamek kialakítását és a lakosság tájékoztatását célzó szakmai- és lakossági rendezvényt tartottunk fenntartható együttműködést támogató szakmai keretek kialakítása érdekében. A szakmai rendezvények a gyermek vagy serdülőkori addiktológiai, pszichiátriai ellátóknál dolgozó, vagy velük kapcsolatban álló pszichiátereket, háziorvosokat, védőnőket, iskolapszichológusokat, gyermekvédelmi szakembereket, pedagógusokat célozták meg, és szervezték szakmai teamek-be, a helyi teamek-et pedig összekapcsolták a gyermek és serdülőkori addiktológiai, pszichiátriai ellátásban dolgozó szakemberekkel. Ezzel segítettük elő a helyi, illetve megyei mentálhigiénés team-ek létrejöttét, amelyek a későbbiekben együtt dolgozva, hatékonyabban tudnak betegeket időben észlelni, kezelésbe irányítani és gondozási munkát végezni.

Továbbképzések

A projekt során 1600 fő szakember akkreditált és minősített, 1–2 napos, intenzív és interaktív továbbképzési programon vett részt, akik védőnők, háziorvosok, egészség- és közösségfejlesztők, gyermekpszichiátriai és addiktológiai gondozók, illetve EFI, KEF és drogambulanciák munkatársai, továbbá a közoktatási és szociális terület szakemberei.

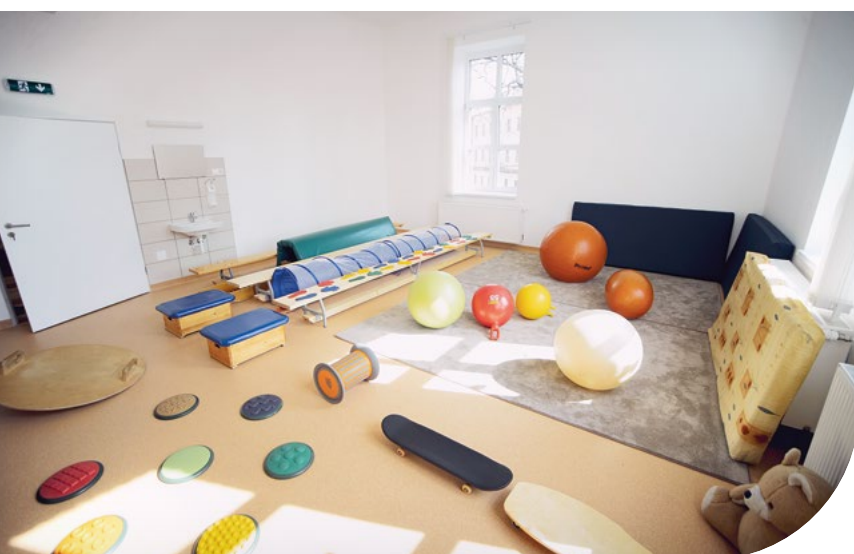

Online Lelki Egészség Tanácsadás

Létrejött az Online Lelki Egészség Tanácsadás (OLET) szolgáltatás, amely – 2019 áprilisától 2020 májusáig – komplex, internet-alapú, anonim és ingyenes konzultációt biztosít a problémával küzdő és információt szerezni kívánó potenciális páciensek, illetve szülei és a gyermekekkel foglalkozó szakemberek (pl. pedagógusok, szociális szféra

szakemberei) számára. Az online szolgáltatás növeli a rászorulóknak a kezelésbe jutásának és szakellátásba irányításának esélyét, és hozzájárul a mentális problémákkal küzdők kirekesztettségének csökkenéséhez.

Szakmai szabályozó dokumentumok

A projekt keretében gyermekpszichiátriai szakmai szabályozó dokumentumok módszertani megújítására is sor került. A szakmai, módszertani útmutatók elkészítésének célja a legfontosabb gyermekpszichiátriai betegségekre vonatkozó, jelenleg hiányzó szakmai szabályozók (útmutatók, irányelvek) kialakítása és módszertani megújítása. Az új dokumentumok az alapellátás, az új ellátási formák és a kibővített infrastruktúra jobb és eredményesebb hasznosulását szolgálják, a korszerűbb ellátási elveket, aktívabb területi munkát, a korai kezelésbe vétel fontosságát hangsúlyozzák.

16 db szakmai szabályozó dokumentum (ebből 13 egészségügyi szakmai irányelv), és **4 db, a gyermekpszichiátriában nemzetközileg elfogadottan használt kérdőív és skála magyar adaptálása** történt meg. Annak érdekében, hogy országosan egységesebbé váljon a gyermekpszichiátriai betegek diagnosztikája és terápiás ellátása és csökkenjenek az ellátó helyek közötti színvonalkülönbségek, továbbá segítsük az országos és regionális szakfőorvosok minőségbiztosítási munkáját és megkönnyítsük a pszichiátriai képzésben lévő rezidensek szakvizsgára történő felkészülését, az irányelvek szerkesztett változatait, valamint a leggyakrabban használt kérdőívek, interjúk és tünetbecslő skálák gyűjteményét ingyenesen terjeszthető kiadványainkban jelentettük meg.

1. Veszélyeztető és közvetlen veszélyeztető magatartást mutató 0-18 év közötti fiatakorúak esetében alkalmazott megelőző és korlátozó intézkedések – Egészségügyi szakmai irányelv
2. A gyermek- és serdülőkorú akut mentális tünetek és/vagy viselkedési problémák sürgősségi ellátásáról – Egészségügyi szakmai irányelv
3. Gyermek- és fiatakorúak szerhasználati és egyéb addiktív zavaraihoz kapcsolódó szakmai irányelv
4. Gyermekkori viselkedészavarok ellátásának szakmai irányelve
5. A Gyermekkori Hangulatzavarok Diagnosztikájának és Ellátásáról szóló szakmai irányelv
6. A gyermek- és serdülőkorú evészavarok szakmai irányelve
7. A gyermek- és serdülőkorú pszichózisok diagnosztikájának és ellátásának szakmai irányelve
8. A Gyermekkori Szorongásos Zavarok Diagnosztikájáról és Ellátásáról szóló szakmai irányelv
9. Agresszív gyermek ellátása – Egészségügyi szakmai irányelv
10. Egészségügyi szakmai irányelv a tik zavarok és a Tourette-szindróma ellátásáról
11. A hiperkinetikus zavar (figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar) kórismézéséről, kezeléséről és gondozásáról – Egészségügyi szakmai irányelv
12. Az Autizmusról/Autizmus spektrum zavarokról – Egészségügyi szakmai irányelv
13. Az egészségügyi ellátók feladatairól gyermekek bántalmazásának, elhanyagolásának gyanúja esetén – Egészségügyi szakmai irányelv
14. A gyermek – és ifjúságpszichiátriai problémák korai észlelésének, korai kezelésbe irányításának és a kezelésre motiváció szakmai útmutatója
15. Gyermek- és ifjúságpszichiátriai és addiktológiai ellátók helyi interdiszciplináris kapcsolattartását, szakmai hálózatépítését támogató szakmai útmutató
16. Gyermek- és ifjúság-pszichiátriai-, valamint gyermek- és ifjúság-addiktológiai problémákkal kapcsolatos közösségi érzékenyítés (szülők, laikus közösségek képviselői) szakmai támogató dokumentuma, szakemberek részére

A **gyermek-és ifjúságpszichiátriai szakemberek munkájának támogatására** elkészült „A gyermekpszichiátriában alkalmazott kérdőívek, interjúk és tünetbecslő skálák” című szakmai kiadvány, valamint a gyermek-és ifjúságpszichiátriai egészségügyi szakmai irányelvekből összeállítottuk a „Gyakori gyermek és ifjúságpszichiátriai kórképek és terápiás javaslatainak gyűjteménye” című kiadvány.

Szülőknek szóló betegtájékoztatókat készítettünk, melyek a nyomtatott verzió mellett digitális változatban is elérhetők.

- ▶ [Gyermek- és serdülőkori evészavarok](#)
- ▶ [Gyermek- és serdülőkori szorongásos zavarok](#)
- ▶ [Gyermek- és serdülőkori hangulatzavarok](#)
- ▶ [Gyermek-és fiatalkorúak kóros szerhasználata](#)
- ▶ [Gyermek-és serdülőkori viselkedészavarok](#)

Fiatalkorúaknak szóló figyelemfelhívó, érzékenyítő animációs filmek készültek, melyek célja, hogy bátorítsuk a 11-16 éves korosztályt, hogyha magukra ismernek, merjenek segítséget kérni.

- ▶ [Közösségi média függőség](#)
- ▶ [Evészavarok](#)
- ▶ [Depresszió](#)
- ▶ [Kortárs bántalmazás](#)
- ▶ [Hiperaktivitás és figyelemzavar](#)

A <https://gyermekpszichiatria.hu/> portál a gyermekek lelki egészségével kapcsolatos információkat nyújt a különböző korú gyermekeket és kamaszokat nevelő családok, pedagógusai és egyéb segítő szakmák szakemberei számára, továbbá célja, hogy megkönnyítse a korai kezelésbe vételt, ismeretterjesztő cikkeken keresztül segítséget nyújtson abban, milyen jelek, tünetek esetén célszerű gyermekpszichiáterhez fordulni. A portálon elérhetőek a projekt keretében kidolgozott eredménytermékek

A MEGVALÓSULÓ INTERVENCIÓK HATÉKONYSÁGÁNAK ÉS HASZNOSULÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE

Az infrastruktúra hasznosulását és egyben az esélyegyenlőséget is támogatja a marginalizált társadalmi csoportok mentális problémákkal kapcsolatos attitűdjeinek megismerése, ami a társadalom peremén élők véleményének, preferenciáinak megjelenítését szolgálja a kialakítandó kezelési programokban. Kialakítottuk és 6 helyszínen teszteltük a marginalizált közösségekben észlelhető drog- és egyéb mentális problémák lehetséges vizsgálati módszereit.

A területi közfinanszírozott ellátások közös, mentális egészség-szemponthoz is figyelembe vevő, az együttműködés intenzitását leírni képes indikátor-rendszer a helyi ellátások (egészségügyi, szociális, köznevelési) összehangolását célozza, hosszú távon növeli a hatékonyságot. Az értékelési munka a létrehozott infrastruktúra hasznosulását és a páciensek és családjuk szükségleteihez való adaptálást szolgálja. Elkészült a helyi helyzetfelmérési és az az alapján történő intézkedési terv alkotási módszertan, melyet 10 településen a gyakorlatban is kipróbáltunk.

A Debreceni Egyetem kidolgozta helyi ellátók közötti együttműködés elősegítésére, illetve az együttműködések intenzitásának és tartalmának dokumentálására és mérésére szolgáló módszertani útmutatókat, valamint a gyermek-és ifjúságpszichiátriai ellátásokra specifikált beteglefedettség kérdőíveket. A Pécsi Tudományegyetem elkészítette a gyermek-és ifjúságpszichiátriai ellátások hosszú távú fenntarthatóságát támogató finanszírozási és fenntarthatósági rendszertervet.

A projekt keretében megvalósult fejlesztés eredményeként javulhat a fiatalok lelki egészségi állapota, csökkennek a területi és társadalmi egyenlőtlenségek, korszerűsödik, és egyes helyszíneken újonnan létrejön a gyermek vagy serdülőkori addiktológiai, pszichiátriai ellátások komplex rendszere.

A projekt a Széchenyi 2020 program keretében, az Európai Regionális Fejlesztési Alap 8,649 milliárd forintos vissza nem térítendő támogatásával valósult meg.

2023

Országos Kórházi Főigazgatóság
www.okfo.gov.hu